

INTÉZETI ÜGYEK. — INSTITUTS-ANGELEGENHEITEN.

Megfigyelések. Mint alább olvasható, az 1894-dik évben, mint a M. O. K. működésének első évében a vonulási megfigyelések nemcsak megindultak, hanem teljes sikerrel foganatosítottak is. Ha a megfigyelő ornithologusok buzgó-sága nem lankad — a mi hitünk és reményünk is — úgy a siker ki nem maradhat, melynek jelentősége abban fog nyilatkozni, hogy a magyar megfigyelő hálózat a legelső közé fog sorakozni. Az eddig elért siker érdeme legelső sorban önkénytes ornithologus megfigyelőinket illeti, a kik valóban odadó buzgósággal s a dolog természetéből folyó áldozatkészséggel oldják meg a feladatot. A mi ezt a páratlan buzgóságot még kidomborítja, az az a készség, a melylyel hivatalos részről találkozunk, a mely egyes fajok megfigyelésére nézve a képzelhető legtökéletesebb hálózatot állította az intézet rendelkezésére. Így a kir. m. Meteorologiai központi intézet saját hálózatán elrendelte a füsti fecske megérkezésének megfigyelését, a mi kimondhatatlanul fontos, mert így a vonulási és meteorologiai mozzanatok szerves kapcsolatba hozhatók. A vallás- és közoktatásügyi m. k. Miniszterium elrendelte, hogy az alapítványi erdőgondnokságok is részt vegyenek a megfigyelésekben, a mi az 1890-iki erdészeti hálózatot sűrűbbé teszi; a földmivelésügyi m. k. Miniszterium részéről különösen BEDŐ ALBERT országos főerdőmester úr buzgóságának köszönhető, hogy az 1890-iki hálózat ismét működik, nemcsak, hanem az is, hogy a horvátországi erdőgondnokságok bevonattak, a mi azért rendkívül fontos, mert az utóbbi területről adatokat nem birunk s nem bir a tudomány egyeteme sem.

A részletes kimutatás a következő:

Az 1894-iki tavaszi vonulás adatait azokon a megfigyelő urakon kívül, a kiktől azokat — mint azt az *Aquila* I—II. füz. 64. l. közöltük — már a határidő (máj. 31.) előtt megkaptuk, be- küldték még a következő megfigyelő urak:

BUDA ÁDÁM, Réa.
 DR. KUHN LAJOS, Nagy-Szt-Miklós.
 LAKATOS KÁROLY, Szeged.
 ZSÓTÉR LÁSZLÓ, Szeged.

Unsere Beobachtungen. Wie unten ausgewiesen, sind im ersten Jahre des Bestehens der Ung. Orn. Centrale die Beobachtungen nicht nur begonnen worden, sondern wurden dieselben auch mit vollem Erfolge durchgeführt. Wenn der Eifer der beobachtenden Ornithologen nicht nachlässt — was wir auch glauben und erhoffen — so kann der Erfolg nicht ausbleiben; seine Bedeutung ist dann darin gegeben, dass das ungarische Beobachtungsnetz in die Reihe der Allerersten treten wird. Der bisherige Erfolg ist in erster Reihe unseren freiwilligen Beobachtern zu verdanken, die mit wahrhaft hingebendem Eifer und grosser Opferwilligkeit ihre Aufgabe lösten. Was diesen ungemainen Eifer das Relief ertheilt, das ist die grosse Bereitwilligkeit, mit welcher uns amtlicherseits entgegen gekommen wird, und welche für die Beobachtung einzelner Arten das denkbar vollständigste Netz dem Institute zur Verfügung stellte. So hat die Centralstelle für Meteorologie und Erdmagnetismus durch ihr eigenes Netz die Rauchschnalbe beobachten lassen, was von sehr grosser Wichtigkeit ist, weil auf diese Art die Zugs-Erscheinung mit der meteorologischen Momenten in organische Verbindung gebracht werden. Das Ministerium für Cultus und Unterricht hat die Forstämter des Stiftungsfondes zur Beobachtung angewiesen, was das Netz von 1890 verdichtet. Das Ministerium für Ackerbau hat auf Grund eifriger Hinzuthuns des Landes-Oberforstmeisters von BEDŐ das Netz von 1890 reactiviert, ja auch die Forstämter Croatiens einbezogen, was umso wichtiger ist, als wir von dem letztgennanten Gebiete keine Daten besitzen, ja solche überhaupt nicht existieren.

Der specielle Ausweis lautet wie folgt:

Die Daten des heurigen — 1894 — Frühjahrszuges haben ausser den in *«Aquila»* I—II pag. 64 erwähnten Herren Beobachtern, welche die Daten noch vor dem Ablaufe des Termins (31. Mai) eingeschickt haben, noch folgende Herren eingesendet:

ÁDÁM V. BUDA, Réa.
 DR. LUDWIG KUHN, Nagy-Szent-Miklós.
 KARL V. LAKATOS, Szeged.
 LADISLAUS V. ZSÓTÉR, Szeged.

HAUER BÉLA, Kis-Harta.
 Dr. LOVASSY SÁNDOR, Keszthely.
 BÁRÓ WILDBURG ALADÁR, Bihar-Illye.
 PUNGUR GYULA, Zilah.
 WACHENHUSEN ANTAL, Székesfejérvár.
 CHERNEL ISTVÁN, Kőszeg.
 KUNSZT KÁROLY, Cs. Somorja.
 GRÓF FORGÁCH KÁROLY, Ghymes.
 VADAS JENŐ, Selmezbánya.
 DUSZA KÁROLY, Horka.
 MEDRECKY ISTVÁN, Ungvár.
 Dr. GREISIGER MIHÁLY, Szepes-Béla.
 KOCZYAN ANTAL, Zuberecz.

Folyó évi megfigyelési adatokat beküldtek még a következő urak is, a kik a megfigyelők sorába csak később az «*Aquila*» I—II. füzetének megjelenése után léptek be:

FÁSZL ISTVÁN, Sopron (Sopron vm.) 47° 41' 12'' é. sz.

Dr. ALMÁSY GYÖRGY, Diós-Jenő (Nógrád vm.) 47° 57' é. sz.

KOSZTKA LÁSZLÓ, Gács (Nógrád vm.) 49° 22' é. sz.

A megfigyelők sorába lépett:

HAVLICSEK JÓZSEF, Kupinova (Szerém vm.) 44° 42'' é. sz.,

a ki azonban a tavaszi vonulást még nem figyelte meg, a mennyiben a megfigyelők sorába csak a nyár derekán lépett be.

A m. kir. országos meteorologiai és földmágnességi központ igazgatóságának szíves közvetítése folytán pedig 39 observator küldött be megfigyelési adatokat és pedig legtöbbször több madárra, sőt egyesek a vonuló madaraknak egész sorozatára vonatkozólag.

Mint azt az «*Aquila*» fönnebb említett helyén már előzetesen is közöltük, a Magyar Ornithologiai Központ lépéseket tett arra nézve, hogy a magyar erdőhatóságok a madárvonulási megfigyeléseket ismét megkezdjék és e végből a Magyar Ornithologiai Központ úgy a földművelésügyi, mint a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz fordúlt, hogy ezeket a megfigyeléseket újból megindítani szíveskedjenek. A földművelésügyi m. kir. Miniszter úr, BEDŐ ALBERT minisztr. tanácsos és országos főerdőmester úr közbenjárása folytán f. é. július hó 9-én kelt 41,347/I—1 sz. leirattal csakugyan elrendelte az összes kir. államerdőhatóságoknál a füstí fecske érkezésének és távozásának a

BÉLA HAUER, Kis-Harta.

Dr. ALEXANDER LOVASSY, Keszthely,
 ALADÁR BARON WILDBURG, Bihar-Illye.
 JULIUS PUNGUR, Zilah.

ANTON v. WACHENHUSEN, Székesfejérvár.

STEFAN v. CHERNEL, Kőszeg.

KARL KUNSZT, Cs.-Somorja.

KARL Graf FORGÁCH, Ghymes.

EUGEN VADAS, Selmezbánya.

KARL DUSZA, Horka,

STEFAN MEDRECKY, Ungvár.

Dr. MICHAEL GREISIGER, Szepes-Béla.

ANTON KOCZYAN, Zuberecz.

Daten für das laufende Jahr sendeten noch folgende Herren, die in die Reihe der Beobachter erst später, nach dem Erscheinen des ersten Doppelheftes der *Aquila*, eingetreten sind:

FÁSZL STEFAN, Sopron (Sopron vm.) 47° 41' 12'' N. B.

Dr. GEORG v. ALMÁSY, Diós-Jenő (Nógrád vm.) 47° 57' N. B.

LADISLAUS v. KOSZTKA, Gács (Nógrád vm.) 48° 22' N. B.

In die Reihe der Beobachter trat ein ferner Herr

JOSEF HAVLICSEK, Kupinova (Szerém vm.) 44° 42' N. B.,

Er hat aber keine Frühjahrsdaten eingeschickt weil er die Beobachtung erst im Sommer begonnen hat.

Zufolge der freundschaftlichen Vermittelung der Direction der kön. ung. Central-Anstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus haben Daten 39 Observatoren eingesendet und zwar zumeist über mehrere Zugvögel, oder auch über ganze Gruppen derselben.

Wie wir dies an der früher notirten Stelle der *Aquila* schon im Vorhinein erwähnt haben, hat die Ung. Ornithologische Centrale Schritte gethan, dass die ungarischen Forstbehörden die Beobachtung des Vogelzuges wieder aufnehmen möchten; dem entsprechend wendete sie sich sowohl an das k. ung. Ackerbauministerium, wie an das k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht, um die Güte, diese Beobachtung anzuordnen.

Der Herr k. ung. Ackerbauminister hat auf Befürwortung des Herrn Ministerialrathes und Landesoberforstmeisters ALBERT von BEDŐ mit Erlass vom 9. Juli l. J. Zahl 41,347 die Beobachtung der Ankunft und des Abzuges der Rauchschnalbe bei allen staatlichen Forstbe-

megfigyelését. Ez a rendelet annál nagyobb fontosságú, mert az a Horvát- és Szlavontársországek erdészetére is kiterjed, a honnan ez ideig semmiféle adatunk nincs.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úr pedig SZALAY IMRE min. tanácsos úr közbenjárására ugyancsak f. é. július hó 20-án kelt 26,779. számú leirattal kegyes volt elrendelni, hogy a közalapítványi erdőgondnokságok *Csákován, Jerszegen, Nagy-Kövéresen, Szegszárdon, Pécsváradon, Telkin, Pilis-Szent-Kereszten, Pilis-Maróton, Liborcsán, Nyitra-Koloson, Znióváralján, Zala-Erdődön* és a tisztség *Báttaszéken* a füstí feeskét minden évben ősszel és tavasszal figyeljék meg és a megfigyelési adatokat közvetlenül a *Magyar Ornithologiai Központhoz* küldjék be.

E két rendelet értelmében a magyar erdőhatóságok a megfigyeléseket a f. é. ősz folyamán már meg is kezdték és az őszi megfigyelési adatok nagy része úgy a kir. erdőigazgatóságok és erdőhivatalok, mint a gondnokságok részéről már e füzet zárta előtt be is érkezett.

Ugyancsak az őszi madárvonulási adatokat beküldte Dr. ALMÁSY GYÖRGY úr *Diós-Jenőről*, BUDA ÁDÁM úr *Reáról*, MEDRECKY ISTVÁN úr *Ungvárról*, KOCZYAN ANTAL úr *Zubereczről*, KOSZTKA LÁSZLÓ úr *Gácsról*, WACHENHUSEN ANTAL úr *Székes-Fehérvárról*, Dr. GREISIGER MIHÁLY úr *Szepes-Béláról*, PFERNIGBERGER JÓZSEF úr *Bellyéről* és CSATÓ JÁNOS úr *Nagy-Enyedről* is. M. O. K.

A megfigyelések kiadása. Az *«Aquila»* 1895-ik évi folyamának már első füzetében is megkezdjük az 1894-ik évi megfigyelések földolgozását és közreadását, olyformán, hogy az egyes megfigyelők és a hatóságok adatai az illetők neve alatt látnak napvilágot, mindannak kimutatása mellett, a mit mint érdekesebb mozzanatot a megfigyelők följegyeztek. Mindaddig, a míg az intézet jelenlegi szerény keretbe van utasítva, a naplók teljes szövegű kiadásától el kell tekinteni, mert ezt sem anyagilag, sem szellemileg (fordítás) nem győzzük. Különben a választott forma, a mint ez ki fog tűnni, teljesen megóvjá

hörden auch thatsächlich angeordnet. Dieser Erlass ist von grosser Wichtigkeit, weil er sich auch auf die Forstbehörden von Croatien und Slavonien bezieht, von wo wir bis zu dieser Zeit über keinerlei Daten verfügen.

Der Herr kön. ung. Minister für Cultus und Unterricht hat auf Vermittlung des Herrn Ministerialrathes EMERICH VON SZALAY ebenfalls am 20. Juli d. J. Zahl 26,779 die Verfügung getroffen, dass die Fundational-Forstbehörden in *Csáková, Jerszeg, Nagy-Kövéres, Szegszárd, Pécsvárad, Telki, Pilis-Szent-Kereszt, Pilis-Marót, Liborcsa, Nyitra-Kolos, Znióváralja, Zala-Erdőd* und das Fundationsamt zu *Báttaszék* jährlich im Herbst und im Frühjahr die Rauchschwalbe beobachten und die Beobachtungsdaten unmittelbar an die *Ungarische Ornithologische Centrale* einsenden sollen.

Im Sinne dieser Erlasse, haben die ung. Forstbehörden die Beobachtungen schon im Herbste des I. Jahres begonnen und bis zum Schluss dieses Heftes sandten mehrere königl. Forstdirectionen, Forstbehörden und Forstverwaltungen die Herbstbeobachtungen auch schon ein.

Die Herbstdaten hat auch Herr Dr. GEORG V. ALMÁSY aus *Diós-Jenő*, Herr ÁDÁM V. BUDA aus *Réa*, Herr STEFAN MEDRECKY *Ungvár*, Herr ANTON KOCZYAN aus *Zuberecz*, Herr L. V. KOSZTKA aus *Gács*, Herr A. V. WACHENHUSEN aus *Székes-Fehérvár*, Herr Dr. M. GREISIGER von *Sz.-Béla*, Herr J. PFERNIGBERGER von *Bellye* und J. V. CSATÓ aus *N.-Enyed* ein-gesandt. U. O. C.

Die Publication der Beobachtungen. Schon im ersten Hefte des nächsten Jahrganges — 1895 — der *«Aquila»* beginnen wir mit der Bearbeitung und Publication der Daten von 1894, u. z. in der Form, dass die Daten der einzelnen Beobachter und Behörden unter deren Namen ausgewiesen werden, mit sammt allen interessanteren Momenten, welche durch die Beobachter verzeichnet wurden. So lange als das Institut in die jetzigen engen Grenzen gewiesen ist, muss von der Publication der Tagebücher abgegangen werden, weil dies weder materiell, noch geistig (Uebersetzung) erschungen werden kann. Uebrigens wahr die gewählte Form — wie das ersichtlich werden wird, — vollkommen das Interesse der Beobachter. In eben diesem Hefte wird auch die Form des Verzeichnens der Daten bestimmt werden, weil es offenbar

a megfigyelők érdekét. Ugyan e füzetben állapítjuk meg az adatok följegyzésének alaki részét is, mert nyilvánvaló, hogy a százazekre rugó anyag biztos kezelése csak egyöntetű eljárás mellett lesz biztosítva. A központ rajta lesz, hogy e tekintetben a megfigyelők föladatát megkönnyítse.

Jövedelem. A vallás- és közoktatásügyi m. k. Miniszterium 1894-ik évi október hó 19-én kelt 48,305. számú rendeletével arról értesítette a M. O. K. főnökét, hogy a madártelepek fölvételeire az első részlet, 600 frt a Röck Szilárd-féle alapból folyóvá tétetett. Ez az összeg ez idő szerint már a Központ pénztárába be is folyt. Ezenkívül befolyt a m. Tud. Akadémia részéről egyszersmindenkorra 500 frt, a k. m. Természettudományi Társulattól 1894-re 500 frt; az ország költségvetésében — tekintettel az intézetnek már eddig is kifejtett sikeres működésére — 500 frttal nagyobb összeg állíttatott be. Az intézet reményli, hogy lassanként bár, de biztosan abba a helyzetbe jut, hogy munkatársainak nagy áldozatkészségét szerényen viszonzhatja.

Ismertetések. Az «Aquila» első száma a külföld összes szakköreiben a legrokonszenvesebb fogadtatásban részesült s a kitűzött főirány, mint hézagpótló, általános helyesléssel fogadtatott. A legszeretetre méltóbb módon, mely reánk nézve kiválóan bátorító, a «The Ibis» angol s mondhatni világfolyóirat fogadja az «Aquilá-t, világos jelölül annak, hogy az a barátság, a mely az 1891-iki congressuson az angolok és magyarok közt szövődött, igazi, tartós rokonszenvé alakult. P. L. SCLATER a londoni állattani társaság titkára oly gyöngéd, hogy elnézését kéri magyar barátainak azért, hogy az ismertetést kénytelen volt rövidre szabni. Mondanunk sem kell, hogy nemcsak a M. O. K. hanem minden magyar zoologus, angol barátaink jó érzelmeit teljes szívből viszonzozza s a legnagyobb becsben tartja.

Sharpe R. B. a British Muzeum madártani osztályának világhírű öre, kit az 1891-ik évi congressus alkalmával mint előadót is körünkben tisztelhattunk, oly készséggel viseltetik törekvéseink irányában, melyet nem birunk

ist, dass die sichere Handhabung von Hunderttausenden von Daten nur durch gleichmässiges Verfahren ermöglicht wird. Die Centrale wird alles aufbieten um in dieser Hinsicht den Beobachtern an die Hand gehen zu können.

Einkünfte. Das k. u. Ministerium für Cultus und Unterricht hat mit Rescript vom 19. Oktober l. J. Nr. 48,305 die U. O. C. verständigt, dass zur Durchführung der Aufnahme der Vogelcolonien die erste Rate — 600 fl. — aus dem Röck Szilárd-Fonde flüssig gemacht wurde. Diese Summe ist seither in die Casse der Anstalt eingelaufen. Ueberdies erhielt die Anstalt von der ung. Akademie der Wissenschaften ein für allemal 500 fl.; von der kön. ung. Naturhistorischen Gesellschaft pro 1894 — 500 fl.; das Budget der Anstalt wurde in Anbetracht des erfolgreichen Wirkens um 500 fl. erhöht. Die Anstalt hofft, dass sie langsam zwar, aber sicher in die Lage kommen wird, die grossen Opfer ihrer Mitarbeiter in bescheidenem Masse zu erwidern.

Anzeigen. Die erste Nummer der «Aquila» erfuhr seitens aller Fachkreise des Auslandes den sympathischsten Empfang und wurde auch die eingeschlagene Richtung allgemein gutgeheissen. Auf liebenswürdigste, für uns höchst ermuthigende Art wurde «Aquila» seitens der englischen, man kann sagen Weltfachschrift «The Ibis» begrüsst, worin wir ein Zeichen dessen erblicken, dass der gelegentlich des Congresses von 1891 zwischen Engländern und Ungarn geschlossene Freundschaftsbund zu dauernder Sympathie gedieh. P. L. SCLATER, Secretär der zool. Gesellschaft in London, ist so zartfühlend um unsere Nachsicht wegen der Kürze der Besprechung der «Aquila» zu erbitten. Wir brauchen es hier gar nicht besonders darzuthun, dass nicht nur die U. O. C., sondern jeder ungarische Zoologe die freundschaftlichen Gefühle unserer englischen Collegen aus vollem Herzen erwidert und hochhält.

R. B. Sharpe, der weltberühmte Custos der ornithol. Abtheilung des British Museum, den wir i. J. 1891 auch als Congress-Referenten bei uns zu begrüßen die Ehre hatten, legt für unsere Bestrebungen eine solche Bereitwilligkeit an den Tag, für welche wir nicht genug dankbar sein können. Mit grösster Bereitwilligkeit

elégé meghálalni. A legnagyobb készséggel teljesítette a FENICHEL-féle gyűjtemény revízióját, megnyerte KEULEMANS urat az új fajok le-rajzolására s a tábla nyomtatására s kézzel színeztette ki saját leányaival, oly finoman, a hogyan ezt csakis női kéz viheti végbe. SHARPE úrban a magyar ügy és a magyarság épp oly készséges mint hű barátot bír.

besorgte er die Revision des Materiales von SAMUEL FENICHEL, vermittelte er die Zeichnung der neuen Arten durch KEULEMANS, welche dann durch seine Töchter mit einer Feinheit coloriert wurde, wie eine solche nur Frauenhand zuwege bringen kann. Die ungarische Sache und das Ungarthum besitzt in M. SHARPE einen ebenso bereitwilligen als treuen Freund.

PERSONALIA.

Báró EÖTVÖS LORÁND vallás- és közoktatásügyi m. k. Miniszter ő Nagyméltósága f. é. november hó 9-ikén kelt 53,552. számú leiratával a Magyar Ornithologiai Központ *tiszteleti* tagjává kinevezte:

1. Gróf CSÁKY ALBIN főasztalnokmester, valóságos belső titkos tanácsos ő Nagyméltóságát, kiben az intézet megalapítóját tiszteleti — és

2. SZÁLAY IMRE miniszteri tanácsos ő Méltóságát, ki úgy az 1891-iki congressus előkészítésében, valamint intézetünk szervezésében is elsőrendű tevékenységet fejtett ki.

A Rositten a. d. Kurischen Nehrung «jókedvű madárbarátok egyesülete» HERMAN OTTÓT, a M. O. K. főnökét, tiszteleti tagjává választotta.

*

Seine Excellenz der kön. ung. Minister für Cultus und Unterricht, Baron ROLAND von Eötvös haben mit Rescript vom 9. November l. J. Z. 53,552 zu *Ehrenmitgliedern* der Ungarischen Ornithologischen Centrale ernannt:

1. Seine Excellenz Grafen ALBIN CSÁKY Geheimrath, Obertruchsess u. s. w., in dessen Person das Institut seinen Begründer verehrt;

2. Herrn Ministerialrat EMERICH von SZALAY, der sowohl bei Organisation des Congresses von 1891, als auch bei jener unserer Anstalt eine Thätigkeit ersten Ranges entfaltete.

Der Verein vergnügter Vogelfreunde in Rositten a. d. Kurischen Nehrung hat OTTO HERMAN, Chef der U. O. C. zu seinem Ehrenmitgliede erwählt.